

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Зафари Шариф дар мавзуи «Таъмини инноватсионӣ-методии китобхона – омили рушди фаъолияти он» (дар мисоли китобхонаҳои давлатию оммавии Тоҷикистон) барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D091000 – Кори китобдорӣ (6D091001–Китобхонашиносӣ, библиографишиносӣ ва китобшиносӣ

Мусаллам аст, ки дар замони тағйироти босуръати ҷаҳонишавӣ ва коммуникатсиониву технологӣ ҷанбаи инноватсионӣ ва методологӣ барои соҳаи китобдорӣ ва китобхонашиносӣ аҳаммияти муҳим ва калидӣ дорад. Китобхонаи муосир акнун на танҳо як хазинаи китобҳо, балки маркази иттилоотии бисёрфункционалӣ мебошад, ки дар ташаккули фазои интеллектуалӣ ва фарҳангии ҷомеа фаъолона иштирок мекунад. Ворид намудани технологияҳои нави иртиботӣ, аз қабili низомҳои муосири автоматики идоракунии, феҳристҳои электронӣ ва китобхонаҳои рақамӣ имкон медиҳад, ки дастрасӣ ба иттилоот хеле васеъ ва самаранокии фаъолияти китобхонаҳо боло бурда шавад.

Дар ин робита, рисолаи илмӣ омоданамудаи Зафари Шариф тахти унвони «Таъмини инноватсионӣ-методии китобхона – омили рушди фаъолияти он» (дар мисоли китобхонаҳои давлатию оммавии Тоҷикистон) мавзуи хеле муҳиму актуалӣ ва саривақтӣ дар шароити муосири Тоҷикистон ба шумор меравад.

Муаллиф дар муқаддимаи рисола дуруст ва бамаврид зикр менамояд, ки бо дарназардошти мубрами масъала бобати вусъат бахшидан ба равандҳои инноватсионӣ Президенти муҳтарами кишвар санаи 8 январи 2025 Фармон дар бораи “Солҳои рушди иқтисоди рақамӣ ва инноватсия” эълон намудани солҳои 2025-2030-ро ба имзо расониданд, ки ин масъулияти китобхонаҳоро ҳамчун ниҳодҳои муҳими иттилоърасони ҷомеа дар ин самт боз ҳам бештар намуда, тамоюлоти инноватсионӣ методии фаъолияти онҳоро ҳамчун омили асосии баланд бардоштани сатҳи сифати хизматрасонии китобдорию библиографӣ ба илму истеҳсолот қувват ва шиддат мебахшад [с.3].

Дуруст аст, ки китобхонаҳои муосир кӯшиш мекунанд, ки дар асри рақамӣ аҳаммияти худро хифз ва нигоҳдорӣ намоянд ва дар фаъолияти ҳаррӯзаи хеш бо истифода аз усулҳои инноватсионӣ пешбурди корро ҳамқадами замон созанд. Ин раванди муосир як силсилаҷарабаниҳои навоарона ва рушду тавсеаи коллексияҳои рақамиро дар бар мегирад, ки дастрасӣ ба онҳо тавассути платформаҳои онлайнӣ барои корбарон ва муштариёну китобдорон хизматрасонии мутақобилаи судмандеро фароҳам месозад. Дар ин замина, тавачҷуҳи махсус ба муносибати инфиродӣ ба муштариёну корбарон дода мешавад, то ки хизматрасонии китобхона ба ниёзҳои онҳо ва манфиатҳои тарафайн мувофиқ пешниҳод карда шавад. Дар ин сурат китобхонаҳо ба марказҳои омӯзиш ва рушди интеллектуалӣ ва инноватсионӣ табдил ёфта, хизматгузори босифат ва саривақтии рақамии китобдорон ба муштариён ба таври шоиста сурат мегирад.

Илова ба ин, татбиқи технологияҳои нав, аз қабилӣ зехни сунъӣ ва усулҳои инноватсионӣ ба китобдорон имкон медиҳад, ки равандҳои муқаррарии фаъолиятро автоматӣ ва ҷустуҷӯӣ иттилоотро муносибу созгор намоянд ва сифати хизматрасонию бехтару хубтар ба роҳ монанд. Дар шароити муосир китобхонаҳои оянда маконҳои рушдбанда ба шумор мераванд, ки арзишҳои анъанавӣ ва технологияҳои пешқадамро муттаҳид намуда, барои қонун қардани ниёзҳои иттилоотии ҷомеаи муосир омода мебошанд.

Гузашта аз ин, яке аз самтҳои муҳимми хизматрасонии китобхона таҳия ва татбиқи усулҳои инноватсионии кор бо хонандагон мебошад, ки ба ташаккули шавқу рағбат ба мутолиа ва баланд бардоштани саводнокии иттилоотӣ нигаронида шудааст. Ин ташкили ҷорабинҳои интерактивӣ, ташкили маҳфилҳои шавқмандӣ, гузаронидани мастер-классҳо ва тренингҳо дар бар мегирад. Вале дар радифи ин, шаклҳои анъанавии фаъолиятро, монанди намоиши китоб, азназаргузаронии адабиёт ва машваратҳои инфиродиро низ фаромӯш қардан лозим нест. Муносибати дурусти байни навоарӣ ва усулҳои санҷидашудаи замон барои таъмини муассири хизматрасонӣ ба хонандагон ва ҳифзи мероси фарҳангӣ муҳим ба шумор меравад.

Бо дарназардошти мубрами мавзӯи зикргардида диссертатсияи Зафарӣ Шариф таҳти унвони «Таъмини инноватсионӣ-методи китобхона – омили рушди фаъолияти он» (дар мисоли китобхонаҳои давлатию оммавии Тоҷикистон) рисолаест, ки дар доираи талаботи қори илмӣ таҳқиқотии муосир таҳия гардида, аз муқаддима, ду боби муфассал, 6 зербоб, ҳулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат аст. Мазмунӣ диссертатсия дар 172 саҳифаи ҷопи компютерӣ инъикос ёфта, ба матнӣ диссертатсия 8 ҷадвал, 1 расм ва 5 диаграмма замиа гардидааст. Рӯйхати адабиёт аз 170 номгӯӣ иборат аст.

Мавриди зикр аст, ки дар диссертатсия андешарониҳои муаллиф бештар фарогири арзёбӣ ва таҳлили амиқи масъалаҳои усулҳои инноватсионӣ ва методҳои муосир мебошанд, ки ин метавонад ба бехтар қардани хизматрасонии китобхонаҳо ва қонун қардани ниёзҳои хонандагон кумаки шоистае расонад. Ҳамчунин, диссертант дар рисола ба масъалаҳои муҳимми китобдорию китобхонашиносӣ, аз қабилӣ ҳамгиронии технологияи нав, истифодаи платформаҳои рақамӣ ва тақмили хизматрасониҳо таваҷҷуҳи хосса зоҳир намудааст.

Ба андешаи мо, мавзӯи рисола на танҳо барои мутахассисони соҳаи китобдорӣ, балки барои ҳамаи донишмандон ва қормандони соҳаи илму маориф аҳаммияти боризе дорад ва натиҷагирҳои қор метавонад ба рушди китобхонаҳо ва бехтар шудани дастрасии маълумот барои ҷомеа мусоидат қунад. Боварӣ дорем, ки пешниҳодҳои он дар тақмили усулҳои китобдорӣ ва рушди китобхонаҳо нақши муҳим дошта бошад.

Дар умум, автореферати диссертатсия бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ таҳия гардида, мазмуну муҳтавои таҳқиқоти диссертатсиониро қурра инъикос менамояд.

Дар баробари муваффақияту комёбиҳои арзанда дар рисола баъзе камбудӣҳо ба назар расид, ки зикри онҳоро барои ислоҳи минбаъда зарур мешуморем:

1. Бо вучуди он ки рисола бо забони равони адабии тоҷикӣ омода гардидааст, дар баъзе саҳифаҳои рисола ва фишурдаи он ғалатҳои имлоиву техникӣ роҳ ёфтаанд (саҳ. 2, 3, 4, 5, 11, 12).

2. Кор ба таври хуб тарҳрезӣ шудааст ва мисолҳои зиёди амалияҳои муваффақонаи китобхонаҳои гуногунро дар бар мегирад. Хуб мешуд, ки диссертант дар ин радиф ба таҳлили хавфу монеаҳои эҳтимолӣ дар татбиқи навоарӣ бештар таваҷҷуҳ намуда, барои бартараф намудани онҳо низ тавсияҳои мушаххас пешниҳод менамуд.

3. Дар рисола зарурати ба шароити муосир мутобик кардани китобхонаҳо таъкид шуда, як силсила усулу равишҳои муфид пешниҳод гардидааст. Тавсия дода мешавад, ки таҳқиқотро дар ин самт идома дода, на танҳо ба навоарӣ, балки ба татбиқи амалии онҳо низ таваҷҷуҳ карда шавад.

Дар маҷмӯъ, метавон хулоса намуд, ки диссертатсияи Зафари Шариф дар мавзӯи «Таъмини инноватсионӣ-методии китобхона – омили рушди фаъолияти он» (дар мисоли китобхонаҳои давлатию оммавии Тоҷикистон) барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D091000 – китобхонашиносӣ, библиографишиносӣ ва китобшиносӣ ба талаботи бандҳои 54, 84-и Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D091000 – Кори китобдорӣ (6D091001 – Китобхонашиносӣ, библиографишиносӣ ва китобшиносӣ) мебошад.

Муқарриз: мудирӣ шуъбаи забони

Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии

Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон,

доктори илми филология, профессор

О. Олимҷон

Олимҷон

Муҳаммадҷонзода

Нишонӣ: ш. Душанбе, 734025, хиёбони Рӯдакӣ 21.

Тел. (+992 37) 227 29 07, 227 11 70.

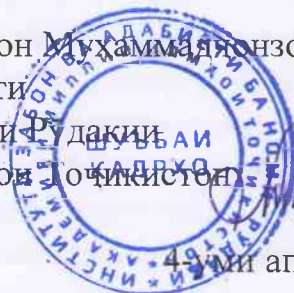
E-mail: olimjonmuhammadjon@gmail.com

Имзои профессор Олимҷон Муҳаммадҷонзодаро тасдиқ менамоям:

нозири кадрҳои Институти

забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии

Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Нарзикулова Ҳилола

4-уми апрели соли 2025